

Wojciech Maria Fuliński
(1921- 2001)

Wojciech Fuliński urodził się 21 stycznia 1921 r. we Lwowie w rodzinie inteligentnej jako syn Benedykta Fulińskiego (1881 – 1942) – wybitnego zoologa, profesora Politechniki Lwowskiej i Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, członka Polskiej Akademii Umiejętności (PAU) i Stefanii z domu Hauser - pedagoga, nauczycielki gimnazjum, z rodziny o patriotycznych tradycjach. Jego dziadek, Leopold Hauser, sędzia Wyższego Sądu Krajowego we Lwowie, był erudytą i społecznikiem w XIX-wiecznym stylu. Brat dziadka, Edward Hauser, był powstańcem styczniowym i miał znaczący wpływ na wychowanie patriotyczne Wojciecha i Jego rodzeństwa. Ojciec, uczeń prof. Benedykta Dybowskiego, dwukrotnego zesłańca carskiego, brał udział w obronie Lwowa, a ciotka, Olga z Hauzerów Kuczyńska, była kurierem.

Wojciech Fuliński uczęszczał do szkoły podstawowej, gimnazjum i Liceum we Lwowie. W 1939 r. złożył egzamin dojrzałości w Państwowym Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika, a jesienią zdał egzamin na I rok studiów na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej. W okresie okupacji sowieckiej (I i II), a następnie niemieckiej, zaliczył 4 lata studiów w zakresie elektrotechniki - w tym czasie okupanci dwukrotnie zmieniali nazwę uczelni na Lwowski Politechniczeskij Institut i Staatliche Technische Fachkurse (Państwowe Kursy Zawodowe).

Za czasów okupacji sowieckiej I w zasadzie była kontynuowana działalność Politechniki Lwowskiej, pod kierunkiem dyrektora – rektora prof. Sadowskiego. Prorektorem ds. nauki był prof. dr inż. Włodzimierz Krukowski. Wydzielono Wydział Elektrotechniczny, którego dziekanem był prof. Gabriel Sokolnicki. Podczas okupacji niemieckiej dyrektorem szkoły był prof. Theodor Bödefeld, a zastępcą prof. Burzyński. Równoległe na tajnych kompletach realizowano program studiów politechnicznych. Językiem wykładowym był niemiecki i ukraiński. Najczęściej jednak, gdy nie było agentów okupanta, wykłady były prowadzone w języku polskim. W tym okresie Wojciech Fuliński pracuje w firmie budowlanej, a gdy nie ma zatrudnienia, ratuje się przed wywózką na roboty do Niemiec karmiąc wszy w Instytucie prof. Weigla, z których wytwarzano szczepionkę przeciwko tyfusowi. W okresie okupacji sowieckiej II do Lwowa zostali wysłani na rekonwalescencję prof. (graf) K.B. Karandiejew, który przeżył blokadę Leningradu, prof. Charkiewicz i inni. Zajęcia na uczelni prowadzili także polscy profesorowie. Według oceny prof. Wojciecha Fulińskiego dydaktyka w tym okresie była realizowana na bardzo wysokim poziomie.

W czasie okupacji w domu prof. Benedykta Fulińskiego, przy ul. Hetmana Tarnowskiego 82 we Lwowie, odbywały się tajne narady i spotkania sztabowe Lwowskiego wywiadu AK, a ponadto znajdowali schronienie na początku wojny uchodźcy zmierzający do Węgier, Rumuni i Francji szukający formowanej armii polskiej za granicą, a podczas okupacji sowieckiej i niemieckiej – działacze konspiracyjni (poszukiwani listami gończymi) oraz ich rodziny ze Lwowa, Warszawy i Śląska. W domu prof. Benedykta Fulińskiego przez trzy miesiące ukrywał się prof. Hugo Steinhaus z małżonką. W przepelnionym uchodźcami domu

nie było miejsca i atmosfery do nauki; podczas okupacji sowieckiej Wojciech Fuliński próbował uczyć się i wykonywać rysunki techniczne w czytelni biblioteki marksizmu i leninizmu, skąd często wypraszał Go mgr Adam Schaff.

1 listopada 1945 r. Wojciech Fuliński ewakuuje się do Wrocławia i podejmuje studia w Politechnice Wrocławskiej. Jest uczestnikiem I Wykładu w Politechnice Wrocławskiej ogłoszonego 15 listopada 1945 r. przez prof. dr inż. Kazimierza Idaszewskiego w sali 305 w budynku A-5. To on aparatem fotograficznym kolegi studenta Henryka Poniewierskiego wykonał historyczne fotografie. Kontynuuje IV rok studiów na Wydziale Mechaniczno-Elektrotechnicznym. W 1946 r. podejmuje pracę jako młodszy asystent w Katedrze Maszyn Ciepłych kierowanej przez prof. Sasiadka. W roku 1947 uzyskał dyplom magistra inżyniera na ówczesnie połączonej uczelni – Uniwersytecie i Politechnice we Wrocławiu i zatrudnia Go prof. dr inż. Kazimierz Idaszewski w Katedrze Pomiarów Elektrycznych na stanowisku starszego asystenta. Od 1953 r. kontynuuje prace na stanowisku adiunkta.

W 1962r. broni pracę doktorską nt. „Nowe układy kompensacyjno-różnicowe do sprawdzania przekładników”, w których zastosował metodę kompensacyjno-różnicową. Promotorem pracy doktorskiej był doc. mgr inż. Jarosław Kuryłowicz, a recenzentami byli prof. dr inż. Jan Kozuchowski i doc. mgr inż. Walenty Starczakow. W roku 1967 przedstawił monografię habilitacyjną nt. „Nowe metody bezwzględnego pomiaru uchybów przekładników”. Recenzentami monografii byli prof. dr inż. Władysław Kolek i prof. dr inż. Jan Kozuchowski.

W roku 1968 uzyskał stanowisko docenta, a w 1983 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego.

W latach 1962-63 dr Wojciech Fuliński był Prodziekanem Wydziału Elektrycznego do spraw studiów wieczorowych. W roku 1968 następuje połączenie dwóch katedr: Katedry Pomiarów Elektrycznych kierowanej przez prof. Jarosława Kuryłowicza i Katedry Miernictwa Elektrycznego kierowanej przez prof. dr inż. Andrzeja Jellonka i od tego roku dr hab. inż. Wojciech Fuliński wchodzi w skład Instytutu Metrologii Elektrycznej. Od roku 1969 do roku 1991 (przejście na emeryturę) prof. W. Fuliński jest kierownikiem Zakładu Konstrukcji Mierników Elektrycznych w Instytucie Metrologii Elektrycznej. W latach 1972-1975 był kierownikiem studium doktoranckiego, a od roku 1977 kierownikiem studium podyplomowego.

W Politechnice Wrocławskiej prowadził wykłady z: miernictwa elektrycznego, budowy i konstrukcji elektrycznych przyrządów pomiarowych, telemetrii, telemechaniki. Prowadził równolegle odnośne ćwiczenia rachunkowe i laboratoryjne. Opracował skrypt do przedmiotu „Laboratorium elektrycznych przyrządów i przetworników pomiarowych”. Był opiekunem przeszło stu prac dyplomowych, których wynikiem były sprawnie działające przyrządy i systemy pomiarowe. Konstruowane przyrządy pomiarowe i systemy pomiarowe, w ramach prac dyplomowych, wzbogacały aparaturę pomiarową wykorzystywaną w procesie dydaktycznym.

Równolegle od 1947 r. do 1975 r. prowadzi zajęcia z miernictwa elektrycznego, elektrotechniki, telemetrii w Liceum Komunikacyjnym, a później Technikum Kolejowym we Wrocławiu. Jest wyróżniającym się pedagogiem, który uczniom Technikum przekazuje analityczny sposób analizowania zagadnień związanych z elektrotechniką.

Jego kierunki prac badawczych były związane z problemami budowy nowej aparatury pomiarowej, a w szczególności konstrukcji elektrycznych przyrządów i systemów pomiarowych, na które było znaczne zapotrzebowanie na Dolnym Śląsku i w Polsce.

Wspólnie z prof. dr hab. inż. Ryszardem Gotszalkiem opracowują i budują kompensacyjny układ do pomiaru pojemności kondensatora C i $\text{tg } \delta$ maszyn i urządzeń energetycznych. To niezawodne urządzenie zostało wytworzone w liczbie kilkudziesięciu sztuk i służyło do badania jakości izolacji urządzeń energetycznych w energetyce zawodowej,

elektrowniach, zakładach przemysłowych np. DOLMELU, zakładach naukowych i uczelniach. Urządzenie to zostało wyróżnione w 1956 r. II nagrodą Ministra Energetyki. Prof. dr hab. inż. Wojciech Fuliński opracował również urządzenie pomiarowe do określenia jakości izolacji metodą pomiaru potencjału powrotnego. Opracował i wykonał także układy kompensacyjno-różnicowe do sprawdzania przekładników równoważone manualnie i automatycznie. W układach równoważonych manualnie stosuje dopracowane i niezwykle udane fazoczułe wskaźniki zera o rozdzielczym wskazaniu, ułatwiające i skracające znacząco proces równoważenia. Układ równoważony automatycznie został opracowany wspólnie z dr inż. Jerzym Leszczyńskim i znalazł zastosowanie w LUMELU w Zielonej Górze i w IEL-u w Warszawie.

Prof. dr hab. inż. Wojciech Fuliński zaprojektował rozwiązanie układowe umożliwiające wyznaczenie błędów przekładników o nieznormalizowanych przekładniach. Opracowuje konstrukcje kompensatorów napięcia przemiennego w układach o współrzędnych prostokątnych i biegunowych stosowanych do pomiarów różnych wielkości elektrycznych, które zostały wykonane w liczbie kilkunastu sztuk dla przemysłu i instytutów naukowo-badawczych.

Wspólnie z dr inż. Wojciechem Grotowskim opracowują i budują momentometry, przyrządy do pomiaru momentów w miernikach elektrycznych i licznikach energii elektrycznej. Ostatni model momentometru, o samoczynnym działaniu, miał odczyt analogowy i cyfrowy i został wykonany dla Zakładów LUMEL w Zielonej Górze, PAFAL w Świdnicy i ERA w Warszawie.

W urządzeniach pomiarowych wykorzystuje prostowniki sterowane elektromechaniczne i tranzystorowe. Buduje szereg urządzeń do pomiarów wartości chwilowych napięcia i prądu. Do kleszczy Dietza proponuje rozwiązanie układowe z prostowaniem fazoczułym, umożliwiające pomiar $I_{\cos\phi}$. Pomiar ten ze zmierzoną wartością napięcia U umożliwiał wyznaczenie mocy.

Opracowuje i buduje wspólnie z dr inż. Jerzym Leszczyńskim analogowe analizatory harmonicznych na potrzeby Energetyki w liczbie kilkunastu sztuk.

W ostatnim okresie życia prof. Wojciech Fuliński opracowuje metodykę samosprawdzania przekładników napięciowych najwyższych napięć. Wykorzystuje tu właściwości kondensatorów wzorcowych.

W Jego pracach badawczych można wyróżnić kilka wątków obejmujących opracowanie i budowę:

- kompensatorów napięcia przemiennego stosowanych do pomiarów wielkości elektrycznych,
- analizatorów harmonicznych,
- przetworników pomiarowych,
- momentometrów,
- fazoczułych wskaźników zera.

Rozwiązania układowe i konstrukcyjne przyrządów są chronione 16 patentami. Napisał trzy monografie i kilkadziesiąt publikacji, które opublikował na łamach Archiwum Elektrotechniki, Rozpraw Elektrotechnicznych, Przeglądu Elektrotechnicznego, Pomiarów Automatyki Kontroli oraz Zeszytów Naukowych Politechniki Wrocławskiej. Swoje prace prezentował na licznych konferencjach o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

Wypromował trzech doktorów oraz był opiekunem merytorycznym dwóch prac habilitacyjnych, których przewód został pozytywnie zakończony.

W latach 1969-1987 przez 5 kadencji był przewodniczącym Wrocławskiego Oddziału PTETiS, był również członkiem Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego.

Został odznaczony licznymi nagrodami Rektora Politechniki Wrocławskiej, Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi. Medalem 10-lecia PRL, medalami 30-

35- i 40-lecia Politechniki Wrocławskiej, medalem 40-lecia Politechniki Łódzkiej, Srebrną Odznaką SEP-u oraz innymi Odznaczeniami. Był Członkiem Honorowym PTETiS.

Prof. dr hab. inż. Wojciech Fuliński był niezwykle kreatywnym konstruktorem, dzięki Niemu nastąpiło znaczne uniezależnienie się kraju od dostawców zagranicznych. Był doskonałym nauczycielem i wychowawcą młodych elektryków, których doprowadził do głębokiej znajomości teorii i praktyki w zakresie miernictwa elektrycznego. Wyjątkowa prawość charakteru, pełna poświęcenia i oddania praca oraz niezwykła życzliwość dla innych, zyskała prof. Wojciechowi Fulińskiemu powszechny szacunek i sympatię.

Prof. Wojciech Fuliński aktywnie uczestniczył w odbudowie Wrocławia. Między innymi brał udział w pracach projektowych dotyczących instalacji elektrycznych, i energetycznych w Powszechnym Domu Towarowym.

Córka prof. Wojciecha Fulińskiego, Małgorzata, mgr architekt, mieszka w Mälme, a syn Rafał mieszka we Wrocławiu.

Prof. Wojciech Fuliński zmarł 18 grudnia 2001r. i został pochowany we Wrocławiu na cmentarzu Św. Rodziny na Sępolnie.

Opracował: Zdzisław Nawrocki
Wrocław, październik 2009